

STANOWISKO NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” -80
w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz
niektórych innych ustaw - projekt z dnia 22 marca 2016 r.

W związku z konsultacjami społecznymi projektu ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw (projekt z dnia 22 marca 2016 r.), NSZZ „Solidarność” -80 przedstawia następujące uwagi do zaproponowanych zmian przepisów.

Pozytywnie należy ocenić zmiany zaproponowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej związane z realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2015 r. (sygn. akt K1/13), rozszerzające zakres podmiotowy prawa tworzenia i wstępowania do związków zawodowych. Rozszerzenie prawa koalicji związkowej na osoby wykonujące pracę zarobkową, ale na innej podstawie niż umowa o pracę, nie tylko spowoduje w tym zakresie zgodność ustawy o związkach zawodowych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, ale też zapewni zgodność w tym zakresie z zapisami Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy (w szczególności z art. 2 traktującym m.in. o prawie do tworzenia i przystępowania do organizacji przez pracowników – bez ich rozróżniania).

Należy jednakże zauważyć, iż przy okazji wprowadzania przez Projektodawcę zapisów koniecznych (celem wykonania ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego) i rokujących pozytywnymi skutkami, np. rozszerzających prawo koalicji związkowej, zaproponowano jednocześnie wprowadzenie przepisów, które w sposób istotny wpływają na uprawnienia i pozycję poszczególnych organizacji związkowych i jej członków. W projekcie ustawy w art. 1¹ pkt. 1 oraz w art. 25³ ust. 3 wprowadzono definicje osoby świadczącej osobiście pracę za wynagrodzeniem oraz osób wykonujących pracę zarobkową zrzeszonych w zakładowej organizacji związkowej. W jednym i w drugim przypadku Projektodawca uzależnił przyznanie statusu od upływu czasu. W pierwszym przypadku od upływu 6 miesięcy świadczenia osobiście pracy u danego podmiotu zatrudniającego, w drugim przypadku od upływu 6 miesięcy przynależności do zakładowej organizacji związkowej przed podjęciem przez nią rokowań. W naszej ocenie termin 6 miesięczny nie znajduje żadnego uzasadnienia, zarówno przy wprowadzeniu przepisu art. 1¹ pkt. 1 projektu ustawy, jak i przy wprowadzeniu przepisu art. 25³ ust. 3 projektu ustawy. Zgodnie z uzasadnieniem projektu termin 6 miesięczny ma przemawiać za możliwym uznaniem powiązania osoby świadczącej

osobiście pracę za wynagrodzeniem z danym podmiotem zatrudniającym, za bliskie powiązaniu pracownika z pracodawcą. Zdaniem Projektodawcy takiego powiązania nie ma osoba realizująca zlecenie, wykonująca dzieło przez okres krótszy niż 6 miesięcy. Powyższe oznacza, iż dopiero po upływie półrocznego terminu „karencji” osoby świadczące osobiście pracę za wynagrodzeniem będą mogły zostać bądź np. przyjęte do organizacji związkowej, bądź ich członkostwo będzie uwzględniane przy ustalaniu reprezentatywności danej zakładowej organizacji związkowej. Podejście zaprezentowane przez Projektodawcę ma na celu rozróżnienie osób, którym zgodnie z ww. zapisem Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2015 r. (sygn. akt K1/13) przysługuje prawo do zakładania i zrzeszania się w organizacjach związkowych, a które nie są zatrudnione na podstawie umowy o pracę. Takie podejście nie tylko w sztuczny i nieskuteczny sposób dokonuje wspomnianego rozróżnienia, ale też dyskryminuje osoby świadczące osobiście pracę za wynagrodzeniem na rzecz jednego podmiotu, ale przez okres krótszy niż 6 miesięcy. W naszej ocenie należy przeanalizować możliwość wprowadzenia innego sposobu weryfikacji powiązania z danym podmiotem zatrudniającym, jeżeli właśnie taki konkretny cel przyświeca Projektodawcy.

Proponowana nowelizacja art. 25 ust. 2 określa wymiar zwolnienia od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia na czas niezbędny do wykonania doraźnej czynności wynikającej z funkcji związkowej danego pracownika poza zakładem pracy. Wymiar zwolnienia został ograniczony do jednego dnia roboczego. Zgodnie z brzmieniem nowelizowanego art. 25 ust. 3 i 4 wniosek w sprawie zwolnienia od pracy zawodowej, o którym mowa w ust. 2, jest składany pracodawcy przez organizację związkową, w której pracownik pełni daną funkcję, niezwłocznie po uzyskaniu informacji o konieczności wykonania doraźnej czynności. Może to oznaczać, iż wniosek taki będzie zobowiązana złożyć organizacja związkowa kierująca do wykonania doraźnej czynności swojego członka, w przypadku kiedy wiadome będzie od razu, iż wykonanie doraźnej czynności nie będzie możliwe w ciągu jednego dnia roboczego. Istotne jest, że przepisy ustawy o związkach zawodowych w dotychczasowym brzmieniu nie wprowadzały takiego ograniczenia czasowego. W naszej ocenie proponowana zmiana może w sposób skrajny utrudnić wykonywanie funkcji związkowych.

W takim przypadku nie ma mowy o czynności *doraźnej*, skoro od razu wiadomo, że danej czynności (np. zjazd) nie będzie można wykonać w czasie krótszym aniżeli jeden dzień, albowiem tematyka podlegająca procedowaniu w większości przypadkach wykraczać będzie poza ramy czasowe przewidziane w projekcie ustawy. Tym bardziej, że będziemy musieli zgłosić ten fakt pracodawcy właśnie od razu. Koliduje to z definicją pojęcia o

czynności doraźnej, czyli występującej nagle, nieoczekiwanie. Wiadomym jest, że wszelkie szkolenia, zjazdy, posiedzenia etc. nie następują w trybie nagłym (doraźnym), lecz o ich wystąpieniu decydują organy statutowe poprzez uchwały w terminach wcześniejszych. W takim przypadku pracodawca nigdy nie uzna wymienionych wydarzeń związkowych jako czynności doraźne i tym samym nie udzieli zwolnienia. Zatem projektodawca ewidentnie narzuca organizacjom związkowym okres trwania wydarzeń związkowych, zawężając ich czasookres wyłącznie do jednego dnia. Innymi słowy, projektodawca uzurpuje sobie prawo do kierowania czasem pracy związkowców. Tego nie można wykluczyć w myśl zaproponowanych zmian w tym przedmiocie sprawy.

Wprowadzenie do projektu ustawy przepisów art. 25² i 25³ sprawia, że przepisy dotyczące kwestii reprezentatywności zawarte są w jednym akcie prawnym. Z drugiej strony zwiększenie progów reprezentatywności, przy niemożliwym obecnie określeniu efektu zwiększonego prawa koalicji związkowej, dla mniej licznych organizacji związkowych może oznaczać utratę statusu organizacji reprezentatywnej. W naszej ocenie proponowane rozwiązanie nie przyczyni się do rozwoju ruchu związkowego, ponieważ mniej liczne, małe organizacje stracą możliwość wypowiedzania się i współdecydowania, np. w drodze prowadzenia negocjacji i zawierania układów zbiorowych. W związku z ww. uwagą do art. 25 ust. 2 zwiększenie progów reprezentatywności może pozbawić organizację związkową, dotychczas legitymującą się statusem organizacji reprezentatywnej, możliwości wprowadzenia korzystniejszego rozwiązania określającego wymiar zwolnienia od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia na czas niezbędny do wykonania doraźnej czynności wynikającej z funkcji związkowej danego pracownika poza zakładem pracy.

Wprowadzenie w art. 30 nowego ust 3¹ spowoduje, że organizacje reprezentatywne, które działają u jednego podmiotu zatrudniającego, a które wchodzi w skład tej samej federacji, albo konfederacji związkowej, powinny wyłonić wspólną reprezentację celem prowadzenia rokowań. Przepis ten rażąco narusza obecne uprawnienia małych organizacji związkowych, reprezentujących często nieliczne grupy osób, ale o odmiennych interesach. Prowadzenie negocjacji np. nad zakładowym układem zbiorowym pracy nie jest w żadnym wypadku wyłączone lub niemożliwe przez fakt uczestniczenia więcej niż jednej organizacji reprezentującej interesy poszczególnych grup, nawet w przypadku ich wspólnego uczestnictwa w jednej organizacji zrzeszającej (federacji / konfederacji). Tym samym wprowadzenie do projektowanej ustawy ust. 3¹ w art. 30 stoi w sprzeczności z zapisem art. 3 Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 87 dotyczącej Wolności Związkowej i Ochrony Praw Związkowych w zakresie, w jakim Konwencja przewiduje prawo swobodnego

kształtowania własnego przedstawicielstwa przez organizacje związkowe. Takie rozwiązanie nosi znamiona wymuszania na samorządnych organizacjach związkowych tworzenia wspólnych reprezentacji, nie ma zaś nic wspólnego z ułatwieniem zawierania kompromisu w trakcie uzgadniania np. treści autonomicznych źródeł prawa pracy z pracodawcami.

W związku z doprecyzowaniem w art. 16 ust. 1 projektowanej ustawy terminu na zawiadomienie właściwego sądu o zmianie statutu, proponuje się zastąpić proponowany termin 7 dniowy, terminem 14 dniowym. Dotychczas obowiązywał w przedmiotowym przepisie niedookreślony termin „niezwłocznie”. Tym samym wprowadzenie zapisu o terminie 14 dniowym, zgodnie z zamiarem Projektodawcy, dopełni ww. obowiązek dookreślenia terminu. Jednocześnie tak określony termin pozwoli organizacjom związkowym nie tylko dokładnie i precyzyjnie przygotować dokumenty do właściwego sądu, ale też pozwoli na dokonanie tych czynności z uwzględnieniem społecznego charakteru pracy związkowej. Czynności te bowiem powinny zostać dokonane poza godzinami pracy, co wiąże się z koniecznością wydłużenia terminu zaproponowanego przez Projektodawcę.

Proponuje się zmianę brzmienia projektowanego przepisu art. 19 ust 2 poprzez zapisanie, iż bieg terminu rozpoczyna się od doręczenia, a nie przekazania organizacji związkowej założeń albo projektu wraz z informacją określającą termin przedstawienia opinii. Proponowana zmiana ma na celu zabezpieczenie interesów organizacji związkowej zamierzającej czynnie uczestniczyć i współpracować z organami władzy i samorządu terytorialnego.

Proponuje się dopisanie zdania drugiego do projektowanego przepisu art. 19 ust. 2¹ o następującej treści: „W przypadku niewskazania przez właściwy organ statutowy związku odpowiedniego adresu elektronicznego, założeń albo projekty aktów prawnych, o których mowa w ust. 1, wraz z informacją określającą termin przedstawienia opinii, organy władzy i administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego przekazują pocztą na adres rejestrowy organu statutowego związku.” Proponowana zmiana ma na celu zabezpieczenie interesów organizacji związkowej zamierzającej czynnie uczestniczyć i współpracować z organami władzy i samorządu terytorialnego.